

Hocopán Sándor

Méhkeréki szólások és közmondások

Szúrja az abrak.

(Mondják a rakoncátlanokra, szilajokra.)

Kár a levegő belé!

(Nem érdemli meg a levegőt sem, nem érdemel semmit.)

Nagy bajhoz nagy ész!

(Amikor nagy baj ér minket, okosan kell viselkedni.)

Amikor megszülte az anyja, vizet ivott a teknőből.

(Születésétől fogva gyengeelméjű.)

Víz nélkül főzte meg.

(Úgy csapta be, hogy közben fájdalmat is okozott neki.)

Mintsem az asszony vagyónában, inkább az ország fogdájában.

(Nem jó, ha az asszony többet örököl, mint a férje.)

Mintha az ördög bált rendezett volna magánál.

(Mondják az értelmetlen tolongásra.)

Szélbe lökött pénz.

(Felesleges költekezés.)

Tele van pénzzel, mint a béka szőrrel.

(Nagyon szegény.)

Jó az öreg a háznál, mert ha nincs baj, ő csinál.

(Hasznavehetetlen öregek.)

Amitől megbetegedett, attól gyógyul meg.

(Mondják az italozás okozta betegségre.)

Öregség, rongyos ruha,

Isten ójon meg tőle!

(Mondják általában az öregségre.)

Betegséget olt belé.

(Megijeszteni valakit valamivel.)

Amilyen a tányérod, olyan lesz a kérőd.

(Csak az a lány talál rendes kérőt, aki szereti a tisztaságot.)

Szelíd, mint a bolondgomba.

(Valakinek a szelídségét csak akkor ismerhetjük meg, ha dolgunk van vele.)

A jót jóval fizetik meg.

(A jót és a jótévőt meg kell becsülni.)

Jól megy neki, mint másnak a hasa.

(Irigykedve arról, akinek sikere és jó keresete van.)

Most már vehet be bagót.

(Bármit tenne, most már késő.)

Aki haragszik, tegye le a botot.

(Akinek nem tetszik, elmehet.)

Szorítja a gatyamadzag.

(Takarékoskodik.)

Megbűdösödött a túró (gomolya).

(Megromlott a helyzet.)

Meginná még a Szent Péter szűrét is.

(Mondják a nagyon részegesre.)

Félelem-kaka és puliszka kásával.

(Gyáva ember.)

Úgy eszik, mint egy szakadt ló.

(Falánkan eszik.)

A lovak nyarán.
(Soha.)

Ne csinálj a fejedből vizet és a fenekedből kutat!
(Ne bánkódj!)

Legyen a tied a hosszabb vége!
(Legyen neked igazad!)

Megtelt a szekere!
(Sok gonoszság után a büntetés következik.)

Minden háznál kalapálnak kaszát.
(Nehézségei mindenkinek vannak.)

Nem ettem varjú-hagymát!
(Nem vagyok bolond!)

Messze van, mint ég a földtől.
(Elérhetetlen.)

Elmaradt, mint a lány vára.
(Lemaradni valamiről.)

Akkor vész meg a kutya, amikor a legjobb a sora.
(Törvénytelenséget elkövetni akkor, amikor a legjobban élsz.)

Azért van a kovácsnak harapófogója, hogy ne a kezét dugja a tűzbe.
(Mondják arra, aki kellemetlen ügyeit mással oldatja meg.)

Ha nem ad kalácsot, ne adjon tanácsot sem.
(Ne parancsoljon az, aki nem fizet.)

A román és a magyar pap*

Úgy vót eccer, hol nem vót, vót egy faluban egy román pap. Elment... mint mondanánk, elment Gyulára, ott találkozott egy barátjával, az magyar pap vót, amékkal pont eccere vótak iskolán. Örömmel fogadták egymást. Hát aszondja a magyar pap:

– Te komám, menjünk egy kocsmába vagy egy italkába, igyunk már a találkozás miatt.

– Hát – aszondja a román pap –, megyünk.

Hát ez is fizet, a másik is fizet, úgy, hogy elüldöznek egy szép üdőt. Aszondja egyszer... mán elfogytak a kérdések, vagyis a szavaik, a beszédeik, hát aszondja eccer a magyar pap a román papnak:

– Te – aszondja –, meg tudnád mondani te nekem, ha te is papa vagy, úgy mint én, hogy mék az erősebb vallás, a magyar vallás vagy a román vallás?

Aszondja a román pap neki:

– Te, hogy képzeled?

– Hát – aszondja –, én úgy képzelem, hogy a magyar vallás erősebb, mint a tiétek.

– Nem – aszondja. – Miénk, én még azt mondom, hogy a román vallás erősebb, mint a tiétek.

– Hát hogy?

– A tiétek – aszondja – csak Szent István király megkeresztelkedése után lettetek keresztények, és csak azután vagytok vallásosak, addig pogányok vótatok.

– Na és ti?

– Mi ezer évvel annak előtt vótunk keresztények, vallásosak.

– Jó – aszondja –, tudod, mi? – aszondja a magyar pap –, én akkor fogom ezt elhinni, ha három kérdésre – de némán fogom feltenni a kérdést – tudsz felelni, akkor az én birtokombul felit odaadom neked tíz

* Alexandru Hoțopan: *Florian*, Simonka Tivadar népmeséi, Békéscsaba, 1981

évre használatra. És ha te bukol, akkor szintén felit adod nekem tíz évre használatra.

– Jó! – Hát olyan könnyen hagyta a román pap is ezt, nem gondolkozott ü azon, mán úgy kótya fejjel, mer’ ha beszik az ember, nem rendesen gondolkozik, hogyhát mi lesz abból.

– Három hónap múlva – aszondja – felkereslek és megteszem a kérdést – mondja a magyar pap.

– Jó! – aszondja a román pap –, nagyon, de nagyon jó lesz, me’ legálább meglátod, hogy én hogy állok odahaza!

Hát evvel elköszöntek, kezét fogtak, hazamentek. Igenám, de ahogy múltak a napok, a hetek, a hónapok, nehezedett a román papnak a gondolata. Mindig odagondót... mán úgy vót utója fele, hogy mún-mún nem is bír enni rendesen, nem bírt aludni, nem vót pihenése, hogy hát mit fog az kérdezni, hogy felel ü, hát ez nehéz, mer’ némán, vagy mutut, vagy nem tudom, mi, de hogy tuggyon ő felelni?

Hát eccer aszondja a felesége:

– Uram, hát mi van veled? Napról napra nagyobb gondban vagy, valami baj van?

– Eh, nincs semmi baj!

– De-e... hát akkor beteg vagy?

– Nem vagyok.

De közbe a szógálólány hallotta, mikor tette a kérdéseket, és a szógálólány is attól a perctől figyelte, hogy tényleg hogy viselkedik a gazdája, mán a pap.

Eccer aszondja az asszonya, a felesége:

– Ember, mondjad, igazán mi bánt téged, mer’ látom, hogy napról napra nehezebb a gondod?!

– Semmi – aszondja –, ne kérdezzé, mer’ jobb vána, ha nem élnék!

– Na, há’ látod! Csak van valami baj! Csak titkolod, és nem mondod.

Hát, mondd meg, akármit... én nem foglak bántalmazni, akármi baj van.

– Nem? – aszondja. – Jó van. Hát, idehallgass, ha annyira akarod tudni, akkor odavótam, tudod?

– Igen.

– Na és találkoztam a magyar papal, és mán ezt és ezt kérdezte, és így és így tovább, ahogy mondotta. És most közeledik, mer’... hogy majd ő megjöjjön és megteszi a kérdést, és hogy tudjam én, mer’ némául...

Akkor a lány nevetett, mer’ éppen ő vót akkor is.

– Mit nevecc ezen?!

– Hát – aszondja –, nem olyan nehéz az! Tisztelendő úr, hát én beszélek, majd felelek én ő helyett... maga helyet őneki.

– Igen? Jó van! Hát ő... osz’ akkor, ha megbukom?

– Nem fogja megbukni!

– Biztos?

Há’ persze, odahaza a lánynak vót egy öccse, néma vót, és tudott némául.

– De hát akkor hogy legyen?

– Úgy, hogy mikor az hazajön, maga – aszondja – beszélje meg az orvossal, fizet egy koronát neki, vagy valami, és akkor az orvos majd tesz egy vöröskeresztet, tilos bemenni, ragályos betegség van. És majd mikor jön, akkor én az én szobámba viszem a magyar papot.

Hát így is vót.

– Maga majd – aszondja – fekszik.

Há’ má’ rá vótak készülve, ha jön. Hát igen. Hallják, hogy csöng a csengő, akkor a pap bezárkózott, és ment a lány.

– Jó napot kívánok! – így a magyar pap.

– Jó napot!

– Itthon van a tisztelendő úr?

– Itthon, de pont ő a beteg, és nem lehet vele beszélni.

– Jaj, pedig há' – aszondja – errül és errül van szó, hogyhát én mán jöttem a fogadást végrehajtani.

Aszondja a lány:

– Tudom, van tudomásom róla, megbízott engem, és tessék csak bejónni, nem megyünk hozzá, me' nem lehet vele beszélni.

Na, akkó bemegy.

– Engem bízott meg, hogy ami kérdést tesz, én feleljek magának.

– Jó van – aszondja akkor. A magyar pap örült neki, hogyhát a lány majd hátha nem tudja a' még úgy sem, mint a román pap.

– Na – aszondja –, három lépésre állj tülem.

Állt három lépésre, akkor a magyar pap így mutatott egy ujjal (mutatóujjal előremutat)... akkor a lány lemutatott. Akkor tenyerével mutatott, a lány ökölrel mutatott.

– Nagyon szépen köszönöm, jól felelt. Megnyerte a gazdája.

– Három hét múlva, esetleg három nap múlva lehet a gazdammal beszélni, de majd elmegy a gazdám magáho'.

– Jó.

Hát mingyár a magyar pap írt egy papírt, hogy megnyert, aláírt, hogy ő bukta meg.

Na, elmegy a magyar pap, megy a lány.

– Na – aszondja –, mi vót a kérdés?

– Hát előbb aszonta, hogy kiszúrja a szememet, és azt mondta, az egyik szememet, én azt mondtam, akkor én szúrom a magáét mind a kettőt! (Vé-

gigmutatja.) Akko' felmutatott, hogy ha ü maghal, ü felmegy az égbe, én mutattam, lent a földbe mész, a pokolba! És akkor tenyeret mutatott, pofon vág, de én mutattam az öklömet, hogy én meg ökölrel ütöm.

Na, rendben van. A lány így mondta a gazdájának. De majd mikor két-három hét múlva elment a magyar pap, örömet fogott kezét, mer' hát ő vót a nyereses, a román pap.

– Na – aszondja a magyar papnak –, na, mit szósz aho', mék az erősebb vallás?

– A tied. Nem hittem... még örültem, hogy a szógálólány fog felelni. Mikor – aszondja – mutattam neki, hogy csak neked van istened? (A mutatóujjal mutat.) Asz' mondta, hogy mind a kettőnknek. Akkor mutattam neki, hogy az égben van az isten, asz' mondta, hogy a földön is van isten. Akkor kérdeztem tüle, hogy lapos, széles a világ? Asz' mondja, hogy gömbölyü, ami igaz, hogy gömbölyü. Tehát ewel megnyertél, tíz évre adom a fele földemet használatra.

– Jó van.

Akkor, amit ittak elejente, most többet, örömből a román pap fizetett. Úgy, hogy aztán hazament, örömet, hogy hát igen, nagyon jó...

– Csak a felelet másképp volt!! (Nagyot nevet hozzá!)

– Miért? – aszondja a lány.

– Rímelt, csak nem stimmelt. (Továbbnevet.)

Hát a mesének vége vót.